HAKKARİ İLİ MADEN VE ENERJİ KAYNAKLARI

Hakkari ili “Dağların Kenti” olarak da bilinen ve Zap vadisinin güney yamacına kurulmuş, etrafı dağlarla çevrili bir ilimizdir. Yeryüzünde sadece Hakkari'nin Cilo Dağları'nda yetişen "Ters Lale", dünyanın en nadide çiçeklerinden biridir.

Hakkari dağları, Alp-Himalayalar'ın ülkemizdeki bağlantı kuşağı durumundaki Torosların en heybetli bölümünü oluşturur. Dış doğu Toroslar Bitlis sınırından sonra Hakkari dağları ismini alır, İran sınırına kadar devam eder. Hakkari ili bulunduğu jeolojik ve coğrafik konumu nedeniyle maden çeşitliliği ve rezervi yönünden fakir bir ilimizdir.

Genel Müdürlüğümüzün il ve yakın çevresinde yaptığı çalışmalar sonucunda titan, krom, kurşun-çinko ve kükürt cevherleşmelerine yönelik bulgular ortaya çıkarılmıştır.Çukurca ilçesinde Genel Müdürlüğümüzün yaptığı çalışmalarla 2 adet kurşun-çinko zuhuru tespit edilmiştir. Bunlardan Üzümlü (Deştan) Köyü mevkilerinde gözlenen kurşun-çinko yatağı geçmiş yıllarda işletilmiş olup, sahada eski işletmenin pasa ve cevher kalıntıları gözlenmektedir. Bu nedenle kurşun-çinko oluşumlarına yüzeyde cüruflar halinde rastlanmaktadır. Kurşuntepe Köyü civarında yer alan kurşun-çinko zuhuru ise damar şeklinde olup, aynı zamanda barit de içermektedir. Son yıllarda Hakkari bölgesindeki karbonat ana kayaçlı Zn-Pb cevherleşmelerine yönelik gerek özel sektör gerek üniversiteler tarafından çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalar sonucunda yukarıda bahsedilen Kurşuntepe ve Üzümlü (Deştan) cevherleşmeleri dışında bölgedeki diğer önemli Zn-Pb yatakları Meskantepe-Üzümcü, Karakaya ve Akkaya Zn-Pb yatakları olarak belirlenmiştir. Ayrıca, bölgenin içinde bulunduğu jeolojik yapısı gereği büyük rezervli Zn-Pb yataklarının bulunması açısından önemli bir potansiyele sahip olabileceği yapılan bu çalışmalarla belirtilmektedir. Çünkü bölgenin kıvrımlı ve naplı yapısı, gömülü karbonatlı kayaçlarda gelecekte büyük rezervli sülfürlü veya karbonatlı Zn-Pb yataklarının bulunabileceğini düşündürmektedir (Hanilçi ve Öztürk, 2008). Krom oluşumlarına Yüksekova ilçesinde rastlanmaktadır. İlçede 2 adet zuhur ve bir adet terk edilmiş ocak bulunmaktadır. Yüksekova-Alakan ve Kışlacık Köyü mevkilerinde yer alan krom zuhurlarının toplam görünür+muhtemel rezervi 14.800 tondur. Alakan Köyü krom zuhurunun % Cr_2O_3 içeriği % 5.30 ile % 20.55’e kadar değişmekte ve % SiO_2 oranı da çok yüksek olup % 13.65 ile % 20.40 arasındadır. Alakan Köyü krom zuhuru tenörünün düşük ve silis içeriğinin yüksek olması nedeniyle ekonomik görülmemiştir. Kışlacık Köyü krom zuhuru ise % 17.76 ile %47.75 arasında değişen % Cr_2O_3 içeriklerine sahip olup, silis oranı ise % 1.66 ile %19.74 arasında değişiklik göstermektedir. 1967 yılında Merkez ilçe, Süngüsun ve Zakambar Dere civarında kükürte yönelik sondaj çalışmaları yapılmıştır. Çalışmalar sonucunda kükürt süblimasyonu ve gaz çıkışları saptanmış olup, gazların derinden geldiği sonucuna varılmıştır. Yüzey verilerine göre gömülü bir cevherleşme olamayacağı saptanmıştır.

TİTANYUM (Ti)
Çukurca-Taşbaşı Sahası
Tenör : % 5 TiO_2
Rezerv : 351 ton muhtemel+mümkün rezerv.

KROM (Cr)
Yüksekova-Kışlacık, Görhele ve Alakan Köyü zuhurları
Tenör : Alakan Köyü krom zuhurunun % Cr_2O_3 içeriği % 5.30 ile % 20.55’e kadar değişmekte ve % SiO_2 oranı da çok yüksek olup % 13.65 ile % 20.40 arasındadır. Kışlacık Köyü krom zuhuru ise % 17.76 ile % 47.75 arasında değişen % Cr_2O_3 içeriklerine sahip olup, silis oranı ise % 1.66 ile % 19.74 arasında değişiklik göstermektedir.
Rezerv : 14.800 ton görünür+muhtemel rezerv.

KURŞUN-ÇİNKO (Pb-Zn)
Çukurca-Deştan Köyü sahası
Tenör : % 4.18-8.9 Pb ve % 37.54-45.57 Zn (2 örneğe ait analiz sonucu)
Rezerv : Zuhur olduğundan rezerve yönelik çalışma yoktur.

Çukurca-Kurşuntepe Köyü sahası
Tenör : % 0.15 Pb ve % 13.8 Zn (1 örneğe ait analiz sonucu)
Rezerv : Zuhur olduğundan rezerve yönelik çalışma yoktur.

KÜKÜRT (S)
Singüsun (Güde) ve Zakambar (Zevnik) Sahaları

Kükürde yönelik jeoloji etütleri yapılmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda kükürt süblimasyonu ve gaz çıkışları saptanmış olup, gazların derinden geldiği sonucuna varılmıştır. Yüzey verilerine göre gömülü bir cevherleşme olamayacağı saptanmıştır.

JEOTERMAL
Sarıtaş, Gölebakan'da 39,2-53,7 ºC sıcaklıkta ve 0,07 lt/sn debili jeotermal kaynak bulunmaktadır (MTA, 2005).

HAKKARİ İLİ MADEN HARİTASI / *MINERAL MAP OF HAKKARİ*

MADEN TETKİK ve ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
GENERAL DIRECTORATE OF MINERAL RESEARCH and EXPLORATION
ANKARA / TURKEY
Genel Müdür / *General Director* : **Mehmet ÜZER**
Basıma hazırlayan / *Preperation for printing* : **Sultan PAKER**

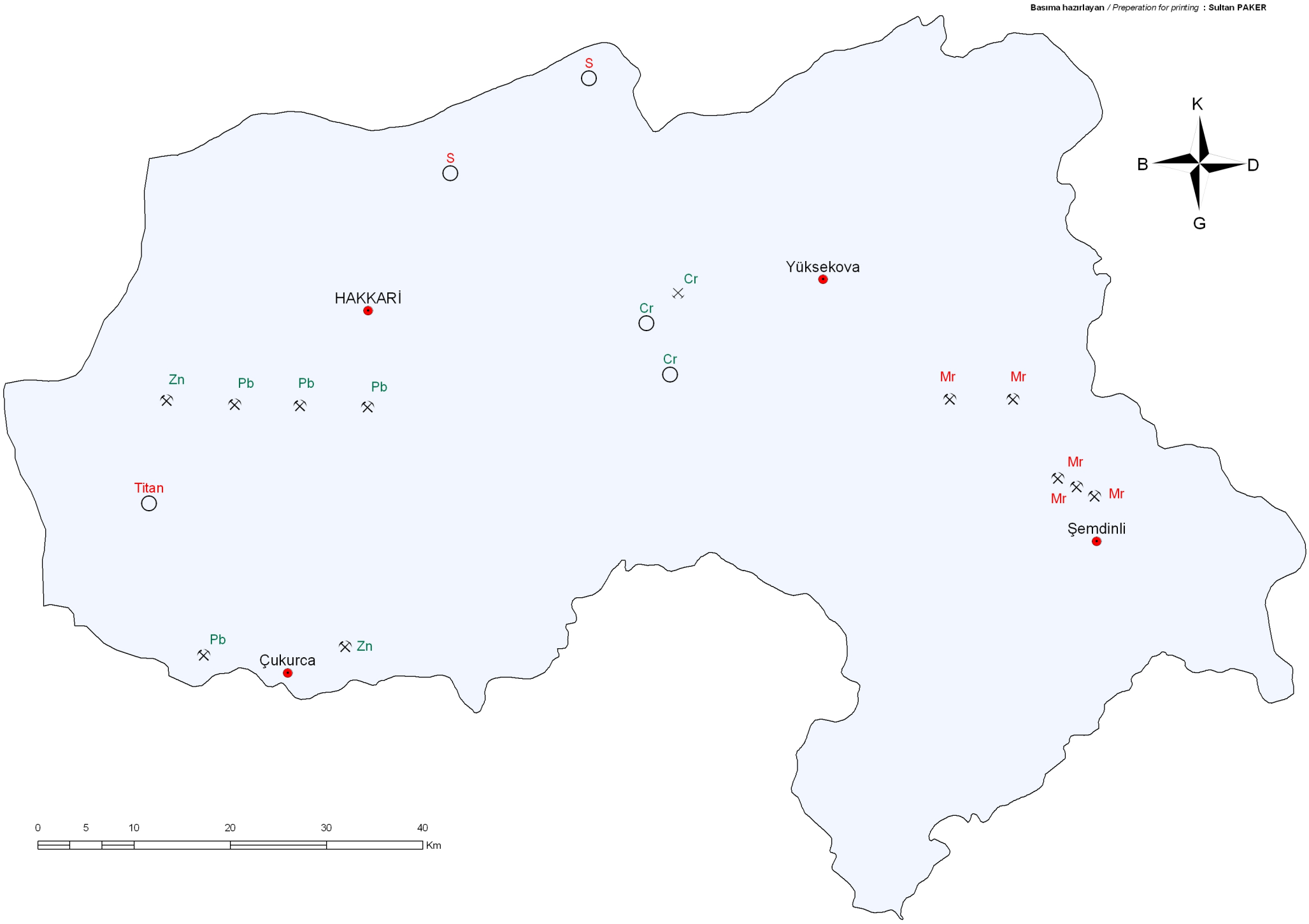

AÇIKLAMALAR / *EXPLANATIONS*

- **ZUHUR** / *EXPOSURE*
- **ESKİ İŞLETME** / *OLD MINE*
- **İŞLETME** / *MINE*
- **Yerleşim merkezi** / *Urban center*

METALİK MADENLER / *METALLIC MINERALS*

ENDÜSTRİYEL HAMMADDELER / *INDUSTRIAL RAW MATERIALS*

Cr	Krom *Chromite*	Titan	Titan *Titanium*
Mr	Mermer *Marble*	Zn	Çinko *Zinc*
Pb	Kurşun *Lead*		
S	Kükürt *Sulphur*		